

UiT

**NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET**

Hvordan kan bibliotek støtte open access?

- Kollektivt finansiert OA

Lene Ottesen, UiT Norges Arktiske Universitet
Bibsys-konferansen 2019, Trondheim 12.-13. mars

Kollektivt finansiert OA

- Hva er det?
- Hvorfor er det viktig?
- Hva gjør UiT?

Hva er kollektivt finansiert OA?

- Gull og grønn open access
- Gull OA finansieres på ulike måter, f. eks:
  - Forfatteravgifter/Article Processing Charges (APC) eller Book Processing Charges (BPC)
  - Kollektivt finansiert
    - *A form of Gold OA that does not include a requirement for authors to pay article processing charges (APCs)*
    - Sprer kostnadene og gir tilgang til alle, i motsetning til APC som konsentrerer kostnadene.

“...a majority of journals in DOAJ are non-APC-charging journals...”

Frantsvåg, J.E.; Strømme, T.E. Few Open Access Journals are Plan S Compliant. Preprints 2019, 2019010165 (doi: 10.20944/preprints201901.0165.v3).

Hvorfor kollektivt finansiert OA?

- UiTs strategi [Drivkraft i nord](#)
- [OA2020](#): *..pledge to systematically convert resources currently spent on journal subscriptions into funds to support sustainable, transparent, open access business models.*

Mangfold av OA forretningsmodeller er viktig:

- Et sunnere marked.
- «Freedom to read and freedom to publish».
- Forskjell på fagområdene.

UiT støtter:

Åpne tidsskrift og bøker:

- SCOAP3
- NÅHST
- Knowledge Unlatched
- Open Library of humanities
- OpenEdition

OA infrastruktur

- DOAJ (SCOSS)

SCOAP3

Sponsoring Consortium for Open Access Publishing in Particle Physics

---

Samarbeid mellom mer enn 3000 aktører; bibliotek, forskningsfinansiører, forskningssentre og organisasjoner fra ulike land.

CERN er vertsorganisasjonen.

Modellen:

- Konverterer tidsskrift fra kommersielle forlag til OA.
- Forlagene Elsevier, Springer, Institute of Physics og American Physical Society er med
- Finansieres ved å flytte eksisterende abonnementsutgifter for tidsskriftene til å betale for OA = nullsumspill for bibliotekene.
- I Norge administreres avtalen av Unit.

NÅHST

Norske åpne tidsskrift innenfor humaniora og samfunnsvitenskap

---

- [25 norskspråklige tidsskrift](#) innenfor humaniora og samfunnsvitenskap konvertert til Open Access i 2018.
- Utgivere har søkt om støtte til aktuelle tidsskrift. En publiseringskomité med kandidater fra humaniora og samfunnsvitenskapene har foretatt et utvalg.

Modellen:

- Finansieres av tre aktører: Forskningsrådet, Kunnskapsdepartementet og forskningsinstitusjonene (bibliotekene).
- UiT bidrar med sum som tilsvarer abonnementsutgiftene på tidsskrift som har gått inn i avtalen.
- Administreres av Unit.
- Varighet: 2018-2020.

Knowledge Unlatched

- OA tjenesteleverandør basert i Tyskland.
- Tilbyr en rekke produkter, bl. annet KU Select hvor bøker og tidsskrift kjøpes fri fra lukket til åpen tilgang.
- Samarbeider med etablerte forlag og nye OA initiativ.

Modellen:

- Forlag melder inn aktuelle titler, både innen humaniora, samfunnsfag og naturfagene.
- En komite bestående av bibliotekarer fra hele verden velger ut relevante titler, og bok- og tidsskriftpakker opprettes.
- Bibliotek/institusjoner kan gi sin støtte til å kjøpe fri pakkene, enten som engangssum eller fordelt over flere år. Priser baseres på størrelse (tier).
- Etter første runde med innsamling, begynner KU å frigi innholdet. Fortsetter til alt er åpent tilgjengelig.

Knowledge Unlatched

UiT har støttet følgende KU Select-pakker:

- Language Science Press, 90 titler innen lingvistikk: EUR 1000 per år fra 2017-2019.
- 2017 Frontlist, 151 titler: EUR 5662,50.
- 2018 Frontlist STEM, 20 titler: EUR 1125.
- 2018 Frontlist HSS, 151 titler: EUR 5662,5
- 2018 STEM journals, 6 tidsskrift: EUR 2630 per år fra 2018-2020.
- 2018 HSS journals, 3 tidsskrift: EUR 300 per år fra 2018-2020.

Muligheter:

- Leverer bruksstatistikk.
- Leverer UiTs publiseringsdata for tidsskriftene.
- Vi kan nominere og stemme på kandidater til komiteen som velger ut titler.

Open Library of Humanities (OLH)

- Ikke-kommersiell organisasjon basert i Storbritannia.
- Publiserer og støtter 27 OA tidsskrift innen humaniora på egen plattform.

Modellen:

- Deltakende bibliotek bidrar med en fast sum hver som dekker alle publiseringsutgifter.
- Ca. 206 deltakende bibliotek.
- Prisen baseres på land, samt FTE noen steder. Norge = kr. 13,931.
- Medlemskap fornyes årlig.
- Eget [tilbud til konsortier](#), kanskje noe for Unit?

OpenEdition

- Utgiver innen humaniora og samfunnsfag som tilbyr flere plattfomer, bl. annet OpenEdition Books og OpenEdition Journals.

Modell:

- Finansieres av freemium-modellen:
  - Html-versjonen er åpen tilgjengelig for alle, men for muligheten til å laste ned, skrive ut, e.l. må man betale.

UiT har så langt kjøpt én bok fra OpenEdition.

DOAJ

Directory of Open Access Journals

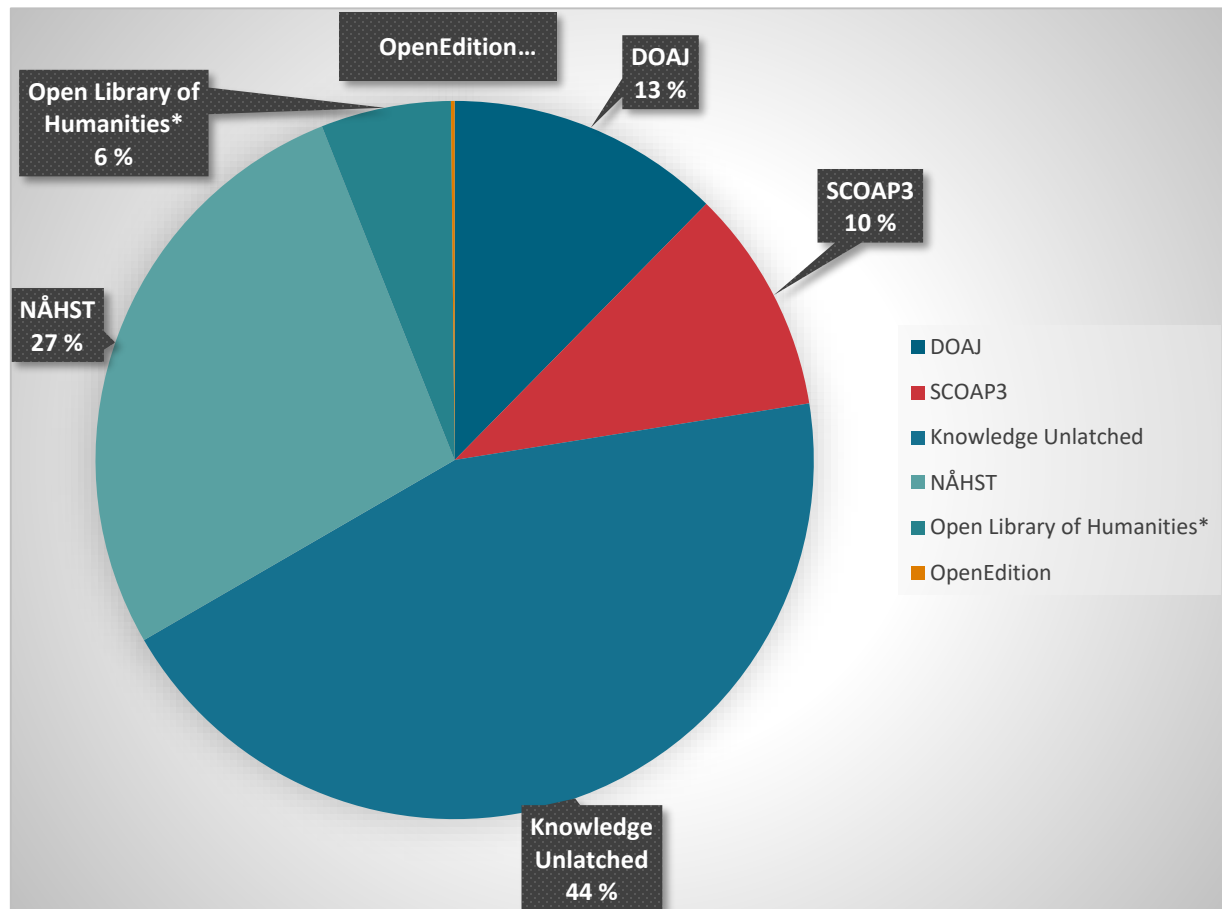

- Indeks over Open Access tidsskrift.
- Stiller krav om kvalitetskontroll og fagfellevurdering til tidsskriftene.
- Mål om å indeksere alle OA tidsskrift som oppfyller kvalitetskravene, uansett språk, geografisk plassering eller emne.
- Sentralt verktøy for kvalitetssikring og synliggjøring av OA tidsskrift.

Modellen:

- Finansieres av donasjoner fra sponsorer og medlemmer.
- I Norge administrerer Unit en konsortieavtale for DOAJ-støtte med 20 deltakende institusjoner. Kjempebra!
- Prisen er EUR 4.000 for store institusjoner og EUR 2.000 for mindre institusjoner pr år (25% rabatt dersom flere enn 10 deltagere).

Fordeling støtte i 2018

UiTs plan framover?

Diskusjoner omkring:

- Egen budsjettpost?
- Hvem skal pleie samlinga?
- Hvordan vurdere hvilke initiativ vi ønsker å støtte?
  - Bruksstatistikk og publiseringsdata
  - ‘Nytte for oss’ vs. ‘nytte for helheten’?

Andre muligheter

- [SCOSS](#): Global Coalition for Open Science Services
  - Koordinerer støtte til ikke-kommersielle Open Science tjenester.
  - Første runde: DOAJ (bakgrunnen for Unit-avtalen) og SHERPA/RoMEO (mulig å støtte, kommer som tilbud fra Unit?)
  - Flere runder kommer
- [Open Access Network](#) ?
- Annet?

Takk for meg!